

Slovenski dom

Štev. 300.

V Ljubljani, v sredo, 31. decembra 1941-XX

Leto VI.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana.Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Vojno poročilo št. 576:

Uspešno delovanje patrol pri Adegabiji

Uradno vojno poročilo št. 76 pravi:

Delovanje ogledniških patrol v pokrajini pri Agedabiji št. 576 razdeljenih angleških tankov med boji, ki so bili omenjeni v večeršnjem uradnem poročilu, je naraslo na 74; zajetih je bilo več sto vojakov.

Napad oklepnih vozil proti trdnjavi Bar-diji je bil odbit.

Italijanska in nemška strmoglavka letala so uspešno napadla zbiranja čet in sredstev v sovražnikovem zaledju.

Letalski poleti nad Tripoli in Zuaro. Nekaj žrtev in le malo škode.

Angleška letala so metala eksplozivne bombe v okolici Aten, vendar brez posledic.

Angleški konvoj, ki je vozil severno od Cirenajke, so prestregla nemška letala, ki so večkrat zadela rušilec in en parnik.

Berlin, 31. dec. s. Uradno poročajo:

V Severni Afriki so nemške in italijanske čete na prostoru okoli Agedabije dosegle nadaljnje krajevne uspehe. Število uničenih angleških tankov se je dvignilo na 74. Več sto angležev je bilo zajetih.

Na otoku Malti so bila sovražna letališča napadena podnevi in ponoči. Pred La Valetto so nemška bojna letala potopila večjo jadrnico. Med letalskimi boji so nemški lovci sestrelili pet angleških letal, eno letalo pa je bilo uničeno na tleh.

Padec Manille, prestolnice Filipinov - 10. januarja

Drugi japonski letalski napad na Singapoore — Skrajšanje ameriških vojnih črt na Luzonu
Uradno zanikanje o rušenju šol in katoliških cerkva po japonskih bombnikih v Manilli

Tokio, 31. dec. s. Agencija Domei pravi v običajnem pregledu vojaškega položaja: Japonke čete po trditvah iz tujih virov naglo napredujejo proti sredini filipinskega otoka Luzona. Tisti oddelki, ki prihajajo iz Batangasa, so včeraj zjutraj bili 15 km od Manille. Dalje poroča, da so bile japonske čete ojačene z novimi izkrcanji na severu in na jugu otoka. Amerikanci si zama prizadevajo ustaviti Japonce.

Zastopnik japonskega mornariškega ministrstva je določil padec Manille za 10. januar. Dodal je, da japonski vojni stroj napreduje prav tako odločno tudi na Malaji. Angleži so morali sami priznati izgube lpoah in Kučinga na Borneu, Ameriško vojno poročilo naznanja nova izkrcanja Japoncev v zalivih Lingajen, Batangas in Bimon na Luzonu. Japonska konjenica se s tanki bori zoper Amerikance. Pri Lingajenu je general Mc. Arthur zapovedal umik na nove črte ter se je s tem pomaknil za novih 35 milj proti Manilli. Vsekakor pa se glavni napor japonskih sil razvijajo zoper trdnjave na otoku Corregidor, ki leži ob vstopu v manillski zaliv. »Manillo smo danes,« je nadaljeval zastopnik japonskega mornariškega ministrstva, »pustili pri miru in se je izmazala samo z dvema letalskima alarmoma. Da bi prikriili lastne izgube, širijo Amerikanci megleno hvalo o hrabrosti filipinskih čet. Isti cilj ima Rooseveltova poslanica, ki objavlja Filipinom celo tako pričakovano neodvisnost.«

Stockholm, 31. dec. s. Švedska agencija Bulls poroča iz Londona, da je Singapoore bil včeraj drugi od začetka vojne na Tihem morju silovito bombardiran po Japoncih. Ni pa še podrobnejših podatkov o prizadetih škodi.

Saigon, 31. dec. s. Ameriški general Mac Arthur, poveljnik ameriške vojske na Filipinih, je brzojavil, da so ameriške čete na Filipinih skrajšale lastno fronto in da se umikajo, Japonci pa napadajo z vedno večjimi silami.

Buenos Aires, 31. dec. s. Uradno poročilo ameriškega vojnega ministrstva pravi, da se je večina ameriških čet na Filipinih umaknila v pokrajino Panpagan in je ameriška vojska tako skrajšala svoje bojišče. Ameriško poročilo pravi, da so ameriške čete v zelo neugodnem položaju, vendar pa se upirajo, dasi imajo velike izgube. Zivahna delavnost japonskega letalstva se nadaljuje in med letalskim napadom je bil poškodovane neki ameriški rušilec.

Tokio, 31. dec. s. Neko poročilo japonskega vrhovnega poveljstva pravi, da je do sedaj bilo potopljenih 16 nasprotnih podmornic, Japonci pa so izgubili eno in pa tistih pet podmornic posebnih vrst, ki so bile potopljene pri napadu na Havajske otoke.

Tokio, 31. dec. s. Zastopnik mornariškega oddelka v japonskem vrhovnem poveljstvu je po-

leg že znanih izjav dodal še nekaj novih ameriških zahtev, naj bi Manillo smatrali za odprto mesto. Dejal je, da je taka izjava bila dana samo z ene strani, in sicer od oblasti Združenih držav. Namen koraka, da se Manilla razglasi za odprto mesto, je gola propaganda. Ta japonski uradni zastopnik je spet zanikal poročila, ki jih širi ameriška propaganda o tem, da so Japonci pri bombnih napadih, rušili šole in katoliške cerkve. Na koncu pa je dostavil, da je namen vojne, ki jo bijejo Japonci, vrniti Azijo Azijatom. Kar se tiče Filipinov, bodo ti vrnjeni njihovim prebivalcem.

Poslovilna avdiencia pri Duceju

Rim, 31. decembra. s. Duce je v poslovilni avdienci sprejel tovariša Sereno in Tassinarija ter jima izrazil zahvalo za delo, ki sta ga izpolnjevala dolge mesece v službi vlade.

Blagoslovljeno novo leto

Želi vsem svojim naročnikom, bralcem in prijateljem doma in drugod

»Slovenski dom«

Vesti 31. decembra

O bratstvu med Španijo in Portugalsko prinaša daljši uvodnik belgrajski nemški dnevnik »Donau Zeitung«. V dokaz starega prijateljstva med tema državama navaja dejstvo, da sta leta 1939 sklenili pogodbo, v kateri se obvezujeta, da nobena ne bo pustila prehoda kake tuje vojske čez svoje ozemlje ali vojnega nastopa tuje vojske s svojega ozemlja.

Kitajska vojska je v boju z Japonci od januarja do oktobra letos imela nad 20.000 mrtvih, 94.000 ujetnikov, izgubila pa je tudi velike količine orožja in streliva, je povedal načelnik tiskovnega urada v japonskem vrhovnem poveljstvu.

Od Singapooreja je odvisna usoda Holanske Indije, nove Gvineje in Avstralije, ki se same ne bi mogle resno upirati Japoncem. Zato je za Singapoore edina rešitev v ameriški pomoči. Združene države naj takoj pošljejo tja čete in letala, je govoril dopisnik nekega ameriškega lista po radiju iz Singapooreja.

Švicarski zvezni svet je naravnost sebi podredil oddelke za tisk in za radio, ustanovljen ob začetku mobilizacije v Švici. Ta oddelki je bil doletel podrejen vrhovnemu poveljstvu švicarske vojske in je imel cenzuro nad radijem in listi. Z novim vladnim ukrepom je uvedena cenzura nad vsemi knjigami, ki obravnavajo švicarska ali tuja vojaška ter gospodarska vprašanja.

Silovit mraz je te dni zajel tudi Španijo in so ponekod imeli snežne viharje ter do 16 stopinj mraza.

Tudi v Romuniji bodo prihodnje dni uvedli nakaznice za kruh.

V madžarski industriji so izvedli novo omejitve v razdeljevanju surovin posameznim industrijam podjetjem. Tri največje kemične tovarne so se morale združiti, da bi lažje in boljše izpolnjevale svoje naloge v sedanjem času.

Pavelič je včeraj obiskal letališče v Borongaju, kjer ga je pozdravil poveljnik vseh hrvaških letalskih sil polkovnik Kren in pa nemški general Kirschauer. Pri tej priliki je polkovnik Kren izročil Paveliču zlat letalski znak in častno diplomu za letala.

Francoski generalni konzul v Pekingu je izdal vsem francoskim konzulatom na ozemlju Kitajske oklic, naj svoje delo usmerijo za korist Japonske, poroča japonski list »Nič-Nič«.

Gamelina, Bluma in Daladiera so prepeljali iz trdnjave Portales v Bourrasol zaradi zasilnega pred izrednim sodiščem v Riomu, kjer bo proces zaradi krivde pri vojnem zloumu Francije proti njim obnoven 15. jan., poročajo iz Vichyja.

Amerikanci so pospešili delo 50 milj dolge ceste ob Panamskem prekopu, ki je za vojaške namene zelo važna in jo mislijo dodelati do marca meseca prihodnjega leta.

Današnji štev. »Slovenskega doma« so priložene položnice. Prosimo vse naročnike, da se jih blagovolijo čim prej poslužiti. Le redno plačevanje naročnine bo listu zagotovilo nemo-teno izhajanje. Naročnina listu je spričo današnje draginje skrajno nizka, zato tem bolj upravičeno pričakujemo, da bodo vsi naročniki čim prej poravnali tekočo in zaostalo naročnino.

— poroča »Nachtausgabe« — znašli pred popolnim propadom vojaških načrtov, ki so povzročili medsebojna očitanja in splošna nasprotstva glede koristi posameznih držav.

Novi močni ruski napadi na vsej fronti odbiti

Sovjeti niso še nikjer dosegli odločilnih uspehov

Hitlerjev glavni stan, 31. dec. s. Nemško vrhovno poveljstvo objavlja naslednje vojno poročilo:

Na raznih odsekih vzhodnega bojišča so bili močni sovjetski napadi v tesnem sodelovanju vojske in letalstva razbiti.

Na Crnem morju so bojna letala potopila sovjetski rušilec in poškodovala eno križarko.

Na bojišču pri Murmanskju so nemške čete v času od 21. do 28. decembra odbile trdovratne napade Sovjetov s popolnim uspehom med najhujšim mrazom in snežnim viharjem. Sovražnik je imel hude krvave izgube.

Berlin, 31. dec. s. Kot dopolnilo k večeršnjemu vojnomu poročilu vrhovnega poveljstva je nemška uradna agencija izvedela, da se Sovjetom na nobenem kraju ni posreželo doseči kak odločilen uspeh, čeprav so se valovi napadov zaganjali ob nemške postojanke. Dne 29. dec. so bili sovjetski napadi posebno hudi na severnem odseku

Novoletni oklici romunski vojski in romunskemu narodu

»Romunija se mora boriti do konca, ker se bije zase, ne za druge«

Bukarešta, 31. dec. s. Romunski kralj Mihael je za Novo leto poslal romunski vojski naslednjo dnevno zapoved:

»Vojaki! Upe, ki jih je vse romunsko ljudstvo postavilo v vas ob začetku leta 1941, ste docela izpolnili. S slavnimi junastvi ste zagotovili domovini mir. S svojim pogumom in s svojo krvjo ste Romuniji vrnilo Bukovino in Besarabijo ter obnovili meje na Vzhodu. Tudi zdaj se mnogi med vami bore, da bi stili sovražnika, čujejo nad zasedenimi ozemlji. Jaz in narod sva vam hvaležna za vse, kar ste storili. Prva moja misel ob začetku tega novega leta je misel na vas. Z zaupanjem v Boga ter prepričan, da bodo vaše visoke vrline zagotovile naši dragi domovini srečno bodočnost, vam želim veselo novo leto! Mihael I., kralj Romunije.«

Bukarešta, 31. dec. s. Maršal Antonescu je za novo leto poslal romunski vojski razglas, v katerem

vzhodnega bojišča, pri tem pa se sovražnik ni prav nič zmenil za svoje izgube v moštvo in vojni sredstvih. V teh vročih borbah so rdeči napenjali vse svoje sile in žrtvovali znatne rezerve, da bi pogazili nemške črte. Navzite neugodnemu vremenu je nemško letalstvo v gostih vrstah poselalo v boj, da bi olajšalo napore nemškimi oddelkom. Letala so bombardirala številne boljše-vidne enice in jih obdelovala s strojnimi; mnogi vlaki in topniške postojanke so bile dobesedno raztrgane. Munijska in vojaška skladišča so bila zadeta z bombami najhujšega kalibra.

V pokrajini okrog Tule so nemška bojna letala z vidnim uspehom bombardirala ceste in železniške naprave, uničila vlake in razpršila številne sovražne enice.

Skupina letal je hudo bombardirala neko pristanišče ob Crnem morju in svoj napad naperala zlasti na postojanke protiletalskega topništva. Pri tem so potopila eno sovjetsko torpedovko in poškodovala neko križarko.

rem se ji zahvaljuje za zvestobo in disciplino, s katero je do danes izpolnjevala njegove zapovedi. Potem zatrjuje, da je nujno potrebno nadaljevati vojno do konca zmage. »Sovražnik je bil tepen, pa še ne pobit. Naša dolžnost je vojskovati se čisto do konca, če ne smo se zastonj borili in zastonj prelivali kri. Kdor vam bo šepetal-na uho nasprotno, je sovražnik naše domovine in naše svobode. Se se moramo boriti za naše pravice in za naša ognjišča. Bojujemo se zase in ne za druge. Boriti se je treba do popolne zmage, da naši očetje, bratje in sinovi ne bodo prisiljeni v bodoče spet prijemati za orožje, da se bodo v težavnejših okoliščinah borili proti tisti nevarnosti.«

Podoben razglas je Antonescu dal tudi romunskemu narodu. Kliče romunsko ljudstvo, naj se zedini v teh hudih urah boja, ki bodo domovini zagotovile boljše bodočnost, zaslužno s krvjo, prelito za sveto stvar človeštva in omike.

To je temeljna misel Rooseveltova, Churchillova in drugih voditeljev drhali angleškega jezika.

Kako in zakaj so spodleteli ruski in angleški načrti za splošno ofenzivo

Berlin, 31. decembra. s. Po izjavah tukajšnjih političnih krogov sta bili konferenci v Washingtonu in v Moskvi zamišljeni kot glavna politična ofenziva proti državam osi in naj bi padli v isti čas kakor splošna vojaška ofenziva. Vsaka od zavzelec je objubila, da se bo »postavila« z veliko zmago. Zaradi tega se zdaj poslužujejo okoliščine, da so nemške čete zaradi težavnega dostavljanja potrebščin in zaradi hude zime zdaj pred težkim vprašanjem, kako ustaliti fronto. Stalin je dal zapoved za začetek protinapada z vsemi razpoložljivimi silami. Churchill pa se je obvezal, da bo zavzel Libijo in je s tem ukazal, naj se konec novembra začne ofenziva proti silam osi v Severni Afriki. Roosevelt pa se je namenil prikazati se na konferenci z lepim podpisanim sporazumom z Japonsko v žepu, sporazumom, s katerim naj bi Japonska sprejela vse ameriške zahteve. Roosevelt je hotel dati svojemu tovarišu Churchillju poročstvo

o končni odstranitvi vojne nevarnosti na Tihem morju in ga s tem prepričati o učinkovitosti pomoči za Sovjetsko zvezo in Anglijo, pomoči, za katero se je nadejal velikih britanskih koncesij. Načrt je spodletel zlasti zato, ker je sovjetska protiofenziva na vzhodnem bojišču naletela na izredno junaški odpor nemške vojske in ker so bili zaradi osebnega posega Hitlerja v to stvar izdani pravočasno potrebni ukrepi, ki so preprečili Rusom, da bi dosegli cilje, ki so si jih zastavili. Drugič pa je načrt izpodeltel zato, ker so italijanske divizije skupno z nemškimi ekspedicijskim zborom v Severni Afriki odgovorile na britansko ofenzivo s takšno silo, da je sovražnikov napad doživel oslabitev, ki se zdaj kaže v bitki pri Agedabiji. Končno pa tudi zato, ker so Rooseveltovi upi žalostno propadli sprico japonskega protinapada.

Konferenci v Washingtonu in v Moskvi sta se, namesto da bi potekali na temelju velikih uspehov

Benghazi — do tal porušen

Lizbona, 31. dec. s. Posebni dopisnik Reutersa piše, da so angleške čete zasedle Bengazi na sveti dan zjutraj in da so dobile mesto čisto razrušeno. Težko je bilo dobiti eno samo hišo ali pa eno cesto, ki bi bila nedotaknjena. Glavni hotel ob morju, kjer so se zlasti radi mudili nemški in italijanski častniki, je tak, da ni mogoče prebiti v njem. Večina trgovin in skladišč je v ruševinah. V mestu so našli tudi 110 angleških ranjencev.

Kako mislijo Nemci urediti vprašanje zasebne lastnine v zasedenih ruskih deželah

Berlin, 31. decembra. s. Nemški komisar za vzhodne dežele je odločil, naj se nepremično imetje, ki ga je sovjetska vlada podpržavila, vrne zakonitim lastnikom. Bivši lastniki ali pa njihovi najbližji sorodniki morajo v ta namen vložiti prošnje. Seveda ne gre pri tem za pravo in popolno ter resnično vrnitev zasežene zemlje. Nekdanji lastniki ali tisti, ki imajo pravico do nepremičnin, bodo lahko prevzeli upravljanje poslopij in imeli pravico, da pobirajo najemnino. Prošnje za dodelitev nepremičnin bodo uslišane samo pri osebah, ki dajejo resno poročstvo tudi za to, da bodo plačevali davke.

24 finskih parnikov sta zasegli Anglija in Amerika odkar je Anglija napovedala Finski vojno.

75.000 Fincev iz Kar-lije se je že vrnilo v kraje, ki jih je finska vojska zadnje čase zasedla. Po znanem miru v Moskvi se je iz nekdanje finske Karelije izselilo čez 400.000 ljudi v druge finske kraje.

Glavni ravnatelj nemške kmetijske organizacije je izdal natančna navodila za pospešitev kmetijske pridelave v letu 1942. V ukrepu poudarja, da je treba do skrajne mere povečati pridelke, zakaj podlaga za vse prehranjevalno gospodarstvo v Nemčiji daje kmetijstvo.

Od 12. januarja dalje bodo v Nemčiji dvakrat na teden v gostinlah in restavracijah dajali gostom samo tako kosilo, kakor ga dobivajo vojaki na fronti.

»Poglavnikova kolajna« se imenuje novo odlikovanje, ki ga bodo dobivali hrvaški častniki in vojaki, člani milice ter člani vojske, ki so se borile za ustanovitev hrvaške države. Drugo odlikovanje je red Zvonimirove krone, tretje pa red »Železne detelje«, ki ga bodo dobili tisti, ki se bodo odlikovali z junaškimi dejanji zoper sovražnika. To bo najvišje hrvaško vojaško odlikovanje.

Takojšnje zasego vsega cinka, svineca, niklja in aluminija, tudi v najmanjših količinah, pri zasebnikih, je zapovedala finska vlada.

Odlok o spremembah v socialnem zavarovanju

Začel je veljati že s 1. decembrom 1941

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo naredbo z dne 16. avgusta in smatrajoč za potrebno, da se v zavarovanju delavcev spremeni in zviša število mezdnih razredov, po zaslišanju mnenja prizadetih strokovnih organizacij, odreja:

Člen 1. Mezdni razredi po naredbi ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje bivše kraljevine Jugoslavije z dne 1. novembra 1940, št. št. 28.628, ostanejo do prvega do sedmega razreda nespremenjeni.

Za osmi razred se določa višina zaslužka na dan od lir 30.40 do lir 38.— z zavarovano nižjo mezdno.

Dodajata se naslednja mezdna razreda:			
Mezdni razred	Višina zaslužka na dan	Zavarovana mezdna	
IX.	od lir 38.— do lir 45.60	lir 38.—	
X.	od lir 45.60 navzgor	lir 45.60	

Člen 2. Določbe te naredbe stopijo v moč z veljavnostjo od 1. decembra 1941-XX.

AMBROŽ IVAN

strojna delavca

LJUBLJANA - TRNOVSKI PRISTAN 32

Srečno novo leto želi carinsko predništvo

MAKS MARKELJ

LJUBLJANA - TELEFON 33-15



Mir v Novem letu želim vsem cenjenim odjemalcem

Franc Kosmač

ključavničarstvo

LJUBLJANA

Jeranova 5 - Tržaška 11

KRŽE • FRANC

•	pohištvo	•
•	VRHNIKA	•
•	Zaloga pohištva	•
•	Ljubljana, Tyrševa 47	•
•	(polg kavarne Malčen)	•

Srečno in veselo novo leto želi svojim dosedanim in bodočim cenjenim odjemalcem trgovina

„PRI CIRILU“

VRHNIKA

Srečno novo leto vsem cenjenim odjemalcem želi

IVAN HABIČ - trgovec

Vrhnika

MESARIJA IN GOSTILNA

»PRI JANEZU«

JANKO HODNIK, Vrhnika

Veselo novo leto želi vsem svojim prijateljem in znancem

TVRDKA

IGNACIJ HREN

VERD

SPLOŠNO KLJUČAVNIČARSTVO

Fr. Šušteršič, Vrhnika

zaloga električnega materiala, koles, šivalnih in pisalnih strojev

Služkinje in hišnice — v II. mezdnem razredu

Nadalje je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino odredil, da se glede na sedanje razmere spremeni kategorizacija hišnih pomočnic (služkinj) in hišnic, in sicer tako, da se te osebe uvrstijo v II. mezdni razred ne glede na kraj njih zaposlitve in njih dejanski zaslužek, nespremenjena pa ostane opredelitev hišnih pomočnic (služkinj) in hišnic po naredbi bivšega ministrstva za socialno politiko in ljudsko zdravje z dne 3. marca 1941.

Nova porazvrstitev strežnega osebja v gostinskih obratih po mezdnih razredih

Prejšnje ministrstvo za socialno politiko in ljudsko zdravje je dne 3. marca 1941 določilo kategorizacijo strežnega osebja v gostinskih obratih in menzah v socialnem zavarovanju v razrede, ki ustrezajo višini njih plač v gotovini in naravi. Zdaj je Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino to kategorizacijo razveljavil in se za to osebje določajo mezdni razredi po skupnem znesku plače, ki jo prejema v gotovini in naravi, pri čemer se zaračuna povpreček 5% na plačo postrežnika, kjer ni ta izrecno odpravljena. Za plačilne natakarje s stalno plačo ali brez nje velja za eno stopnjo višji mezdni razred od razreda drugih natakarjev istega obrata.

Določbe te naredbe, ki je objavljena v Službenem listu z dne 27. decembra, stopijo v veljavo dne 1. januarja 1942.

Delovanje posebnega sodišča za zaščito države drugič podaljšano

Italijanski »Službeni list« prinaša zakonski odlok, s katerim se rok za delovanje posebnega sodišča za zaščito države, podaljšuje do konca leta 1941, še podaljšuje do nadaljnje odredbe. Izvajajo se še naprej vse norme, ki se nanašajo na sestavo, delovanje in postopek posebnega sodišča in ki so bile v veljavi po prejšnjem podaljšanju roka. Posebno sodišče bo odslej poleg drugih stvari, ki so že do sedaj spadale v njegov delokrog, pristojno tudi za obravnavo kaznivih dejanj, ki so navedena v prvem poglavju druge knjige vojaškega k. z. za mirno dobo, kakor tudi vojaškega kazenskega zak. za čas vojne, razen za kazenska dejanja, ki so bila zagrešena na operacijskem področju. Novi zakonski odlok je začel veljati večera, 30. decembra 1941.

Hud mraz v Ribniški dolini V Sodražici 27 stopinj pod ničlo!

Ribnica, 31. decembra.

Zadnje dni je pritisnil po vsej Ribniški dolini zelo hud mraz. Živo srebro je zdrknilo 20 stopinj pod ničlo. Iz Sodražice nam poročajo, da so tam imeli 27 stopinj. Letoviščarji, ki so slučajno mude v Ribniški dolini, so ostali v zapeljivih gostoljubnih Ribničanov, dočim so domači smučarji stalno na smučkih terenih.

Nov nadzornik pri društvu Rdečega križa

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino glede na svojo odločbo z dne 17. oktobra 1941-XIX, št. 47, upošteva, da je treba fašista Ludovika Maffea, ki mu je bila poverjena druga naloga, nadomestiti v njegovi funkciji pri Rdečem križu v Ljubljani, odloča:

Majorju komisarju De Naktie nobile di Osljak av. Antonu se poverjajo funkcije nadzornika pri Rdečem križu v Ljubljani.

Njegova naloga je tudi izvesti preureditev Rdečega križa po zahtevah novega položaja, nastalega z ustanovitvijo Ljubljanske pokrajine.

MAGGIA SPORT

Trieste - Via Imbriani 11 - Telef. 48-15

Specializzato in Specialna trgovina s

vestiario da sci smučskimi oblačilnimi

potrebščinami

per uomo, donna e bambino. Grande assortimento maglieria. Impermeabili in popeline per uomo e donna. Merce buona. Prezzi convenienti. za gospode dame in otroke. Velika izbira pletenin. Nepremočljivi plašč iz popelina za dame in gospode. — Blago dobro — cene primerne.

Drugi zadostilni prvi petek

Ali pa ve vsak? Dvanajsta ali velika obluba Srca Jezusovega, dana sveti Mariji Marjeti Alakok, se glasi:

»Tistim, ki bodo zaporedoma devet prvih petkov v mesecu prejeli sveto obhajilo, bom podelil milost stanovitnosti in srečno smrt.«

Obljuba je zares dana sveti Mariji Marjeti. Sama piše o njej v pismu, ki ga je poslala svoji bivši prednici, ki je po mnogih preizkušnjah mlade redovnice spoznala njeno svetost in postala njena zavetnica.

Prejela jo je zares od samega Gospoda. Za pričevanjem svete Marjete stoji oblast sv. Cerkev ki je priznala njeno svetniško osebnost, priča pa za to tudi blagoslov pobožnosti Jezusovega Srca, katere se krščansko ljudstvo često prav zaradi obljub z veliko ljubeznijo povsod oklepa.

Da boš milosti srečno zadnje ure deležen, zahteva Gospod »da zaporedoma devet prvih petkov v mesecu prejmeš sveto obhajilo. Tega pogoj ne more nadomestiti nikaka druga pobožnost. Sveto obhajilo mora biti sprejeto vredno in v zadostilni namen. Seveda pa sme sv. obhajilo vsak darovati obenem tudi v zasebne namene.

Svetega obhajila ni mogoče prenesti na prvo nedeljo ali kak drug dan. Prejeti ga je treba na prvi petek. Seveda je to za marsikoga žrtev, a Odršenik je videl to naprej, pa vendar tako določil.

Prejeti moraš sveto obhajilo devet prvih petkov zaporedoma. Kdor bi vrsto prekinil, pa četudi zaradi bolezni, ali druge nujne okolnosti, ne bi izpolnil pogoja za oblubo in bi moral znova zažeti.

Ce pade prvi petek na veliki petek (kot bo slučaj letos), ko ni mogoče prejeti sv. obhajila, smatramo ta petek kot da bi ga ne bilo in nadaljujemo pobožnost sledeči mesec.

Bodi apostol pobožnosti prvih petkov. Potem velja tudi zate Jezusova obluba »njih imena bodo pisana v mojem Sreću, deležni bodo velikih milosti, da vztrajajo na prvi petki.

Za vsakega kristjana je žast in sreča, da v teh dneh opravlja to pobožnost sam in tudi druge zanjo pridobiva.

Na Irskem in marsikje po svetu ni katoličana, ki ne bi bil pobožnosti devet prvih petkov enkrat v življenju že opravil.

Naša vseljudska pobožnost naj bi to bila. Pa je ni opravila v decembru niti polovica vernikov. Res je sicer, da sta jo opravili v nekaterih podeželskih župnijah nad dve tretjini vernikov, ponekod pa niti ena petina, med temi zadnjimi je tudi naša Ljubljana.

S tako udeležbo ne smemo biti zadovoljni. Skof vabi vse in vsakega, posebej moški svet.

Dober katoličan ne izpolni le strogo zapovedi, marveč tudi nasvete.

Nove cene za britje in striženje las

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je določil novi maksimalni cenik za brivske in frizerske obrate za občino Ljubljana in ostalo pokrajino. Vsi obrati po vsej pokrajini so razdeljeni v dve kategoriji: I. in II., za katere določijo okrajna načelstva, ozir. v Ljubljani mestno poglavarstvo, kateri obrati spadajo v posamezne kategorije. Pri tem je uvršteni v I. kategorijo brivske in frizerske obrate, ki so moderno opremljeni, imajo ustrezno osebje, gorko in mrzlo tekočo vodo in druge higienske naprave, vsi nastali obrati pa pridejo v II. kategorijo.

Cenik je v občini Ljubljana naslednji (prva številka pomeni ceno v obratih I., druga številka pa ceno v obratih II. kategorije):

1. Brivci: britje brade 2, 1.80; striženje brade 4.20, 3.50; striženje las s škarkami 4.50, 3.75, s strojem 3.20, 2.75; umivanje las 4.80, 4; masaža obraza s kremo 1.20, 1; česanje 1.20, 1; masaža glave z lotionom ali podobno 3.60, 3; uporaba kreme ali alkohola ali kolinske vode 0.50, 0.50; a bon maji z 20% popustom pri cenah na mesec; dvakrat na teden britje brade in enkrat striženje las 23, 20; trikrat na teden britje in enkrat striženje las 32.50, 30.50; štirikrat na teden britje in enkrat striženje 42, 35; petkrat na teden britje in enkrat striženje 50.50, 42.50; šestkrat na teden britje in enkratno striženje 60, 50; naročninska karta za desetkratno britje brade 24, 20.

2. Frizerji: striženje las 3.90, 3.25; železna ondulacija 6, 5; umivanje las 6.60, 5.50; vodna ondulacija in umivanje las 18, 15; vodna ondulacija brez umivanja las 13.20, 11; trajna ondulacija brez vode 50, 42; z vodo 60, 50; barvanje las brez pričeške 69.60, 58; prvo beljenje las brez pričeške 28.20, 23.50; naslednje beljenje las brez pričeške 20.40, 17; manikura 6, 5; masaža obraza 12, 10.

Za ostalo pokrajino pa veljajo naslednje cene (prva cena je za obrate I. kategorije, druga za obrate II. kategorije):

1. Brivci: navadno britje 1.75, 1.50; striženje brade 3.10, 1.90; striženje las s škarkami 3.60, 3.30, s strojem 2.70, 2.50; umivanje las 3.60, 3.10; masaža obraza s kremo 0.90, 0.75; česanje 0.80, 0.65; masaža glave z lotionom ali alkoholom 2.70, 2.30; uporaba kreme ali alkohola ali kolinske vode 0.50, 0.50. A bon maji: dvakrat na teden britje brade in enkratno striženje las 17.80, 15; trikrat na teden britje in enkratno striženje 24.50, 21; štirikrat na teden britje in enkratno striženje 31, 26; petkrat na teden britje in enkratno striženje 37.50, 31.50; šestkratno britje brade in enkratno striženje 44, 37; naročninska karta za desetkratno britje brade 18, 13.50.

2. Frizerji: striženje las 3.20, 2.75, želez-

na ondulacija 5, 4.25; umivanje las 5.50, 4.45; vodna ondulacija in umivanje las 15, 12.75; brez umivanja las 11, 9.40; trajna ondulacija brez vode 42, 35.50; z vodo 50, 42.50; barvanje las brez pričeške 58, 49; prvo beljenje las brez pričeške 23.50, 20; naslednje beljenje las brez pričeške 17, 14.50; manikura 5, 4.25, masaža obraza 10, 8.50; utiranje lotiona 5, 4.25 lir.

Tako na ozemlju mesta Ljubljane kakor tudi v ostalih delih pokrajine se zvišajo cene za postrežbo na domu za 100%. Vsi obrati brez razlike morajo imeti izobesene tarife v obliki cenika, na občinstvo dobro vidnem mestu.

Kršitelji teh določb se kaznujejo po uredbi o cenah z dne 12. marca 1941.

Uredba je bila objavljena v Službenem listu z dne 27. decembra in je tega dne stopila v veljavo.

Smrtna nesreča na kočevski postaji

Žrtev je Nemeec Verderber, ki se je odpravljaj v Nemčijo

Ribnica, 31. decembra.

V zgodnjih jutranjih urah, nekaj pred pol peto, ko se je pripravljaj transport kočevskih Nemcev za odhod iz naše pokrajine, se je na postaji dogodila nesreča, ki je zahtevala smrt znanega gostilničarja Verderberja Avgusta, ki spada med vodilne kočevske Nemce. Ko je hotel skočiti na vlak, mu je spodrsnilo, da je padel pod kolesa, ki so mu odrezala obe nogi. Vlak je vlekel Verderberjevo truplo ob železniški ograji še nekaj metrov, tako ga je Verderber dobil še težke poškodbe na telesu. Pokojni je bil družinski oče in je bil namenjen v Nemčijo.

Meso za Novo leto

Za novo leto je g. Visoki komisar odobril zvišati obrok mesa za 50%.

Prav tako je odobril, da smejo gostilne in restavracije pripravljati na dan novega leta mesna jedila.

Praktična novoletna darila

nalivna peresa, pisemski papir, knjižne ovitke, albume, vam v lepi izbiri, dobri kvaliteti in po zmerni ceni nudi

Papirnica ljudske knjigarne

Pred Skofijo 5 in Miklošičeva cesta 5

Založiti smo mogli še nekaj tisoč izvodov

„Slovenčevega koledarja“

Dali smo ga v preprodajo knjigarnam in trafikam. Dobite ga pa najlažje v naši podružnici na Miklošičevi cesti ali pa pri naši upravi Kopitarjeva 6

Tudi pri zastopnikih ga lahko še dobite. Koledar stane le 20 lir. Kupite to lepo in obširno knjigo takoj. Žal vam bo če si jo ne nabavite, ker je edinstven dokument današnjih dni

ČRNA KAMELA

Brez besed je Chan zasakal ovrtnik svojega sukniča, da se je videl njegov znak. Bilo je to dejanje, vredno celo velikega gledališkega igralca.

»Kakor vidite, imam pooblastilo,« je dejal. »Rekli ste prej, da ste bili nekoč mož Shelah Fane in da je že veliko let niste videli. Koliko let?«

Fyfe je preudarjal. »Bilo je pred devetimi leti, ko sva se ločila. Oba sva takrat igrala v New Yorku. Miss Fane v Ziegfeldovi reviji v New Amsterdamu, jaz pa v majhnem zakonem lokalu v Astoriji. Neke noči je prišla domov s slepečo ponudbo za Hollywood — bila je razburjena in tako navdušena, da je enostavno nisem mogel zadržati. Ko sem jo teden dni kasneje, bilo je aprilskega večera, spremil na postajo, sem vedel, da jo bom izgubil. Šla je celo hitreje, kakor pa sem pričakoval. Nekako čez eno leto je vložila ločitveno tožbo. Zdi se mi, da je bilo to zanjo zelo lahko in brez bolečin. Zame nekoliko težje — čeprav sem moral tak konec pričakovati.«

Brez dvoma ste vi kasneje nastopili tudi v Los Angelesu, je dejal Chan. »In sicer v času, ko se je tam mudila miss Fane.«

»O ja, seveda. Toda videla se nisva nikoli.«

»Ali se morda spominjate — ali ste igrali v Los Angelesu junija pred tremi leti?«

Charlie je zelo dobro opazil pogled, ki mu ga je vrgel igralec. Ali je razumel vprašanje?

»Ne,« je z veliko gotovostjo odgovoril Fyfe. »Ali ste si svojega odgovora popolnoma v svesti?« je s podarkom pripomnil Chan.

»Da. Takrat,« je odgovoril Fyfe, »pred tremi leti sem potoval z neko gledališko skupino po notranjosti. Toda obale se nisimo dotaknili...«

»To se da seveda vsak hip prekontrolirati?«

»Brez nadaljnega,« je pritrldil Fyfe. »Kar preiščite.«

»Potem ste trdili,« je nadaljeval Chan, »da Shelah niste več videli, odkar ste jo spremili na vlak pred devetimi leti?«

»Da.«

»Danes je tudi niste videli?«

»Ne.«

»Tudi danes zvečer ne?«

Kratek odmór. »Ne.«

Julija je vstopila. »Kava je pripravljena,« je povetala. »Ali bi li, prosim, v zgornjo sobo?«

»Jaz bi to prošnjo z vso odločnostjo podprl,« je pristavil Chan.

Nekoliko neradi so šli drug za drugim ven zagotavljajoč, da človek v takem trenutku sploh ne more nič použiti, saj je bila že sama misel na to neznosna, kaj šele misel na skodelico kave... Glasovi so se porazgubili za vratnim zastorom in le še Tarneverro je edini od gostov nekam okleval.

»Tudi vas, gospod Tarneverro, prosim, da greste,« je silil Chan. »Kratka vzpodbuda tudi vam ne bo škodila. Posebno zato, ker tako nujno potrebujem vaše pomoči.«

Tarneverro se je priklonil, »čez trenutek torej,« je odgovoril in zapustil sobo.

Charlie se je obrnil h Kašimu. »Za vas pa bi bilo najboljšo, če bi se umaknili na teraso in tam premišljevali v miru o svojih pregrehah.« S tem ga je vrgel iz sobe in zaprl za njim steklena vrata.

Znova se je obrnil k Fyfeju: »Vesel sem, da sem sam z vami,« je začel. »Kaže, da vam sploh ni padlo v oči to, da ste doslej daleč najbolj zanimiva prikazen v tej drami.«

»Resnično?« Igralec se je zleknil v naslanjač. Bil je na polg edpopolnoma miren, popolnoma priseben in niti ne najmanj v zadregi.

»Veekakor zelo zanimivo,« je nadaljeval Chan. »Gledam vas in se vprašujem — zakaj mož laže?«

Fyfe je skočil s stola. »Povejte mi vendar, kaj naj vse to pomeni...«

Chan je skomizgnil z rameni. »Moj ljubi, čemu to nepotrebno razburjanje? Če obiskujete poletne ute in hodite na sestank«s prejšnjimi ženami, je v najmanjši meri silno nepazljivo, da nosite krvavordeče trakove na tako vidnem mestu na prsih. Razburjene mlade ženske bi to lahko smatrale kot krvav madež. Naravnost rečeno: bila je kri.«

»Ah,« je rekel Fyfe, »zdaj razumem...«

Igralec je nekaj časa sedel in položil glavo v dlani, potem pa je pogledal navzgor.

»Resnica, za spremembo?« je predlagal Chan ljubeznivo.

»Prav rad,« je odgovoril igralec. »Čeprav je resnica sicer nekaj nenavadnega. Od slovesa na postaji pred leti nisem Shelah videl vse do današnjega večera. Ko sem danes dopoldne slišal, da se nahaja v mestu, sem začutil v sebi utrip, ki je mene samega preesnetil. Vi miss Fane niste poznali, mr. — hm — mr. — —?«

»Komisar Chan,« se je na kratko predstavil Chan. »Ne nisem imel te časti.«

»To bi bila zares čast,« se je zamišljeno zasmejal igralec. »Bila je čudovita ženska. Vsak njen živec je kar trepetal življenja. Nekeč sem jo neizmerno ljubil in preko tega se nikdar nisem mogel dokopati. Nobena ženska zanjo ni pri meni nič več pomenila. Nisem je mogel obdržati pri sebi. Pa je zaradi tega tudi ne morem karati. Pač ni bila za to ustvarjena. Rabila je pustolovščine, razburjenje, spremembo... Ko sem torej danes zjutraj slišal za njen prihod, sem bil čisto zmeden. Tako mi je bilo, kakor da bi po dolgih letih molka slišal spet njen glas.

Srečno novo leto žele tvrdke iz Ribnice:

Srečno in blagoslova polno

novi leto želi

**HRANILNICA IN
POSOLJILNICA
V RIBNICI**

Zadruga z neomejenim jamstvom



Srečno novo leto želi

Onič Davorin

TRGOVINA — RIBNICA

Srečno novo leto želi
vsem cenj. odjemalcem

Zbačnik Igo

trgovina sadja in zelenjave
Ribnica

Srečno novo leto želi vsem cenj. gostom

Gril Marjan

brivski salon
Ribnica

Srečno novo leto želi
vsem svojim cenjenim prijateljem

Ludvik Tomšič

krojač
Ribnica

Srečno in veselo novo leto
želi podr. »Slovenca« v Ribnici

Srečno novo leto želi vsem cenj. gostom
Skrabec Stanko

Ribnica — gostilna

SREČNO NOVO LETO ŽELI
VSEM CENJ. ZAVAROVANECM

LC JANKO
potnik vzajemne zavarovalnice
Ribnica

SREČNO IN BLAGOSLOVA
POLNO NOVO LETO ŽELI
VSEM CENJEN. CLANOM



Nabavna in prodajna zadruga

Zadruga z omejenim jamstvom
V RIBNICI Z OKOLICO

Seznam ljudi iz Ljubljane, ki prosijo za preselitev v Nemčijo

V smislu naredbe z dne 8. novembra 1941-XX, št. 143, se objavljajo 61., 62., 63., 64., 65 in 66. seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo na podlagi italijansko-nemškega sporazuma z dne 20. oktobra 1941-XX:

Dolar Wolfgang Jamar Elfriede, Jandaurek Irena, por. Jamar, Roth Eduard, Prešern Jožeta por. Roth, Roth Margareta, Pilz Jožeta, Heller Adolfinja por. Polajner, Schorn Janez, Ratzmann Stefanija por. Schorn in njun sin Janez, Satner Otmar, Schulze Rosi por. Satter, Plaustner Anton, Presker Kristina por. Plaustner, Roth Raimund, Guttmacher Ana por. Roth ter njuna sinova Teodor in Vladimir, Saria Balduin, Hartmann Jolante por. Saria in njuna otroka Reingart in Trude, Schier Anna por. Zampa, Turba Giuseppe, Persil Anna por. Turba in njen sin Antonio, Tomazič Martin, Temmel Ana por. Tomazič Praunseis Alton, Bostjančič Marija por. Praunseis, Kremžar Helena por. Sepec, Sepec Milan, Grebenz Melita, Grebenz Dora, Grebenz Hannelore, Grebenz Otto,

Horn Marija por. Grebenz, Halbensteiner Erich, Obermeier Franciška por. Halbensteiner, Heinrich August, Rachov Flora por. Heinrich, Haselbauer Hermann, Lanzinger Helena por. Halbensteiner, Klabus Anton, Rebernik Matilda por. Klabus in njuna hči Charlotte, Janko Otto, Kohlruss Berta por. Janko, Klimanek Maksimilijan, Piscič de Hizanovec, Gabriela por. Hubanek, Hoffman Eduard, Seitz Stefanija por. Hoffmann ter njuna otroka Eduard in Margareta, Knifitz Francišek, Krivitz Neža por. Knifitz, Kobler Anton, Haselbauer Ana por. Kobler, Kordisch Jožef, Lovko Amalija por. Kordisch in njuna otroka Jožef in Helena, Moro Kristina roj. Hudovernik, Maleschitsch Janez, Augusta, Janez in Herman, Luschan Friderik, Horst Margareta por. Luschan in njun sin Peter, Petrovič Peter, Kremžar Ivana por. Petrovič, Mauser Janez, Peterlin Stanislava por. Mauser ter njeni otroci Daniela, Bogomir, Valburga in Adelajda, Kremžar Janez, Kremžar Terezija, Kremžar Antonia, Fink Adolf, Skubic Sabina por. Fink in njun

sinček Francišek, Drofenik Terezija, Draxler Peter, Langerholz Marijana por. Draxler in njun sin Viktor, Dolnitscher Stanislava por. Draxler in njuna hči Ingeborg, Deisinger Ema, Cresovnik Janez, Ahlfeld Walter, Tschada Marija por. Ahlfeld, Galasch Egon, Obersnel Zora por. Galasch ter njuni otroci Helda, Egon in Gerhard, Wegemann Orestes, Viragh Marija por. Wegemann, Wallas Janez, Beier Franciška por. Wallas, Papež Marija por. Treo in njuna otroka Roman in Charlotte, Margetitsch Hermenegilde por. Tecilazič in njen sin Boris, Suklje Leopoldina, roj. Stelzer, Suklje Ana, Sluga Anton, Petek Ana, roj. Sluga Sluga Egon, Sluga Milan, Slanovec Ivana, Sentschar Leopold Dowetschar Erna por. Sentschar in njuna otroka Breda in Marija, Zwettau Vilma roj. Seemann, Schrautner Herta, Scheringer Janez, Imperl Ana por. Scheringer in njun sin Janez, Putschel Janez, Poje Janez in njegov sin Janez, Hotschvar Urša por. Poje, Poje Raimund, Schormann Ottilia por. Radič, Schmidinger Ida por. Radič, Görtner Terezija por. Počivaunik, Počivaunik Karel, Perko Janez, Osimitsch Dominik, Kreuger Antonia por. Osimitsch in njuna hči Darinka, Oberlinner Roman, Luschan Albert, Brodar Jožeta p. Luschan, Kropf Marija, Kranner Ludvik, Kohlhauser Albert, Fleischer Matilda por. Kohlhauser, Jeglitsch Erich, Hönigmann Teodor, Hönigmann Jožef, Barović Elza por. Hönigmann in njuna otroka Stanislav in Elza, Gumpot Janez, Pototschnig Amalija por. Gumpot, Goritschnigg Franc, Lahnig Elza por. Goritschnigg, Golešč Alojzij, Semetz Urša por. Golešč in njuni otroci Ervin, Otto in Marija, Fischer Jožef, Dowetschar Rudolf, Pauschek Leopoldina por. Dowetschar, Ferlan Maks, Schumann Ema por. Ferlan, Schwelz Ferdinand, Ručigaj Jožef, Poltnigg Leonina por. Ručigaj in njun sin Herbert, Zabka Friedrich, Orel Elfrieda por. Zabka, Zurl Josef, Zalaznik Alb., Bauschitsch Ottilia por. Zalaznik in njun sin Herbert, Verderber Albin, Kump Helena por. Verderber, Stefan Maria por. Tutta, Stefan Karla, Smerkol Emmi, Sieberer Berta, Sieberer Adolf, Schoschtersch Franc, Knaller Anna por. Schoschtersch ter njuna sinova Franz in Konrad, Schart Janez, Schart Karla in Schart Ivana, Roblek Karl, Jary Marta por. Roblek, Pavlovič Franc, Supantschisch Maria por. Pavlovič in njuna hči Andreja, Maicen Anton, Luckmann Henrik, Endres Marta por. Luckmann, Laurenschitsch Walter, Danser Terezija por. Laurenschitsch ter njuni otroci Otmar, Judita in Norbert.

Vsi ti optanti imajo svoje bivališče v Ljubljani. Njihov seznam bomo nadaljevali v naslednji številki.

Darovi Rdečemu križu. Pokrajinsko ravnanstvo dela je darovalo v spomin pok. g. Vrankarja Vinka, člana Pokrajinskega namestitvenega urada, lir 500 Rdečemu križu, sekciji za socialno pomoč. — Tvrška Franc Stupica v Ljubljani je darovala namesto običajnih novoletnih voščil odjemalcem Pokrajinskemu odboru Rdečega križa lir 1000. Plemenitim darovalcem iskrena hvala!

Koledar

Danes, sredo, 31. decembra: Silvester, p. Cetrtek, 1. januarja: Novo leto.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič — Tržaška cesta 48.

Dostavljanje živilskih nakaznic bo mestni preskrbovalni urad zaključil na Silvestrovo, da bodo ta dan vsi potrošniki imeli živilske nakaznice. Ker bo pa v petek 2. januarja odsek za živilske nakaznice imel veliko dela z urejanjem potrdil, zato ta dan ne bo posloval za stranke, a reklamacije bo sprejemal šele v soboto 3. januarja. Tisti pa, ki bi v sredo vendar še ne dobili nakaznic zaradi napačnega naslova, ali če bi jih na Silvestrovo ne bilo doma, jih bodo dobili tudi še v petek na dom. Kdor torej nakaznic do tega dne ne dobi, naj jih reklamira v soboto in nadaljnje dni v odseku za živilske nakaznice v Mestnem domu. Mestni preskrbovalni urad si na vse načine prizadeva, da bodo nakaznice prav vse stranke dobile na dom in celo tudi oni, ki mu niso naznanili spremembe svojega naslova. Če je bilo novi naslov mogoče ugotoviti drugače.

Vse ljubljanske trgovce opozarja mestni preskrbovalni urad, odsek za razdeljevanje moke, riža in testenin, da bo sprejemal odrezke živilskih nakaznic za mesec december v petek 2. januarja od trgovcev z začetnimi žrkami A—M, v soboto 3. januarja pa od trgovcev od N—Z. Kasnejše predloženi odrezki za mesec december ne bodo sprejeti, na kar izrecno opozarjamo. Razdeljevanje blaga na živilske nakaznice za mesec januar se bo pa začelo v ponedeljek 5. januarja 1942 po že znanem vrstnem redu.

Nedeljsko zdravniško dežurno službo bo opravljala od srede ob 20. ure do petka do 8. ure zjutraj mestna zdravnica dr. Zitko Jožica, Pleteršnikova ulica 13, telefon 47-64.

Podružnica SVD v Šiški opozarja svoje člane na razglas v omaricah o škropljenju sadnega drevja in na občni zbor, ki bo v nedeljo, 4. januarja, ob 15. uri v risalnici ljudske šole v Zg. Šiški.

Ljubljansko gledališče

DRAMA:

Sreda, 31. decembra, ob 17.30: Boter Andraž. Izven. Znižane cene.

Cetrtek, 1. januarja, ob 14: Peterčkove poslednje sanje. Mladinska predstava. Izven. Zelo znižane cene. Ob 17.30: Rokovnjači. Izven.

Petek, 2. januarja, ob 15: Bog z vami, mlada leta! Dijaška predstava. Zelo znižane cene.

OPERA:

Sreda, 31. decembra, ob 17.30: Večer pri grofu Orlovskem. Izven. Konec ob 19.30.

Cetrtek, 1. januarja, ob 16: Prodana nevesta. Izven.

Petek, 2. januarja: zaprto. (Generalka.)



Una macchina per scrivere portatile che, oltre le proprie caratteristiche di trasportabilità, offre tutti i vantaggi di una macchina per ufficio è la:

Pisalni stroj v kovčegu, sodobne elegantne linije, praktičen radi prenosljivosti ter svoje izvrstne trpežne konstrukcije uporaben tudi za pisarno:

L'everet MOD. 90

Rappresentante esclusivo per la Provincia di Lubiana:
A. KOVAČIČ
Prešernova ul. 44 Tel: 26-36 prej Ivan Legat

Igor Zagrenjani

98

Zavetje v pečevju

Samoten jezdec se divje podi skozi sotesko.

»Klóp, klóp!« poje konjsko jeklo na trdi poti.

Zival leti urno kakor veter, pa jo človek še priganja.

»Miško, Miško, daj, poženi se, da ne bova prepoznal!«

Tako ji prigovarja, ko se ji med dirkom obeša na grivo.

In kakor bi ga konj razumel, nanovo napenja silo.

Kmetje so se že dobro opili.

Po dva, po trije se menijo, hrušč je, da ga ni moči popisati.

V gostilni buči kakor ob slapu v Potoku.

Kdaj pa kdaj se tudi razlegne objestna pesem.

Kaj pa češ? Ali mar nismo dobro opravili?

Francoze smo naklestili!

Le naj zdaj še kdaj pridejo, kar naj!

Kje pa vas je še kaj? Kar sem, grdobe, sem, pesjani!

Boste videli, kako znamo mahati! Če bi radi novih bunk, pa pridite sem, v Stari laz!

Pravih se boste lotili!

Sem, vi razbojniki in požigalci!

No, večerjšnji dan in noč si boste za zmerom zapomnili! Takih pa v naši deželi še niste dobili!

Zdaj vam je za zmerom odzvonilo!

Jezdec se podi naprej skozi noč po samotnih, tihih potéh.

V gostilni pa rojé opiti ljudje zmerom bolj hrupno.

»Vendar, vendar, Miško! Zdaj sva pa le v Starem laz!« Tako reče jezdec konju.

»Klóp, klóp!« poje jeklo med hišami.

»Kaj pa je, kdo je?« zavpije tu pa tam kakšen glas skozi okno, jezdec pa drevi kar naprej brez odgovora.

Prešerna pesem mu hrupi na poti.

Tam bodo, prav gotovo!

Ti spake pijane! Zdaj se gredo napajati, zdaj se gredo napajati! Ljudje, saj vendar niste živinal!

Pred gostilno se ustavita.

»Primi konja!« se zadere nočni jezdec na nekega motovileža, ki se maje pred pragom in pritegava k pesmi v hiši z visokim glasom.

Tako to zavpije, da se oni skoraj v hipu malo manj ko otrezni.

Naglo se zapodi in zgrabi zival.

»Kje je Lukec?« vpraša jezdec.

To je Mihór, Mihór, ki je bil ostal v Glavniku zraven Škerjančevega Matevža!

»Nič ne vem, prijateljček, prav res, da nič ne vem! Ali veš, kako je napravil? Kar šel je! Vzel je svoje in šel! Nemara, da je spet v Beli! Najbrž da bo v Beli! O, seveda, kam pa naj bi bil šel drugam! V Beli bo, v Beli!«

»Kje pa Vresk, Tone?« vpraša Mihór nestrpno. Dosti ne manjka, pa bi onega opledel, taka jeza ga daje.

»A Tone? Tone? Za Toneta vprašaj, za Vreska? Tone je pa z nami! Notri pijemo! Ne veš, kako smo bučni!« Mihór plane v hišo.

Ob politih mizah sedé tam eni, drugi pa se majó pred njimi, klatijo z rokami in si kdo ve kaj dopovedujejo. Pesem je zdaj ponehala.

Pred temi hrupézi se zdaj med vrati zasveti mokri Mihórjev obraz.

»Pokonci, ljudje! V Glavniku se bijó!« zavpije Mihór, da vse preglasi.

»Kaj praviš?«

To je Tone Vresk.

V Glavniku se spet bijejo! Francozi so prišli iz Globljane, vse so privlekli s sabo, kar še imajo ljudi! Zdaj mislijo sem! Do jutra se bodo oni nemara držali! Matevž, Škerjančev Matevž je poslal pošto Zagarskemu Martinu, naj pripelje svoje pomagati!«

Kar na mah neha hrušč.

»Na noge možje, spet se bomo! Kar precej!« ukaže Tone.

Velika steka se napravi ob vratih.

»Vresk, povedi v Glavniki, jaz pa grem po Lukca v Belo! Če še te pobijemo, potlej bomo imeli mir, dokler vojska ne bo v kraju! To so njihovi zadnji možje!«

Zunaj se že zbirajo kmetje, domačini in možje, ki so zimo prebili v zavetjih. Visoko z neba svetli mesec na črno trumo, ki se je zbrala zunaj pred gostilno.

Ti in oni namaka vročo glavo v koritu.

Mihór pa se spet požene v sedlo — in z Miškom se znova zadrevita naprej.

»Zdaj pa v Belo, Miško!« govori jezdec konju.

Samotno poje jeklo, tihí gozd odmeva.

Spodaj v Starem lazú pa ukaže Tone Vresk:

»Naprej, možje, v Glavniki gremo!«

In črna truma se odpravi v noč.

Se pred jutrom je Mihór v Beli.

In Lukec nemudoma zapove plahutarjem, naj krenejo.

Tema je še, tema kakor v rogu, ko se premaknejo, je bil pravkar zatoniel mesec.

S prvím dnem pa se Vreskovi možje že snuste e hriba dol v Glavniki.

Tam gori nekaj hiš, silen hrup prihaja semčez, kar naprej se razlegajo strelí.

»Naprej, možje!« ukaže Tone, ko se malo odpočili.

In že krenejo v boj.

Pri prvih hišah še ni nič.

Kakor hitro pa pridejo bliže k trgu, jih pozdravijo znani in neznaní ljudje.

»Do srede so Francozi! Pognali so nas že skoraj ven, pa je prišel Zagarski Martin s svojimi — no, do gema smo jih jankove Matevž, ko stojita v zavetju za neko štalo.

Pa res, med hišami na trgu je vse polno Francozov! Naprej si pa le ne upajo, to se vidi! Samo pokajo na tleh leže. Jame so si izgredili na hitro roko. To so opravili oni zadaj, medtem ko so se prvi še tolkli na našem koncu — pa jim je vendar že kazalo, da se bodo morali umakniti!

Tonetovih ljudi pomoč ee že kar kmalu pozna.

Do poldneva potisnejo Francoze precej daleč.

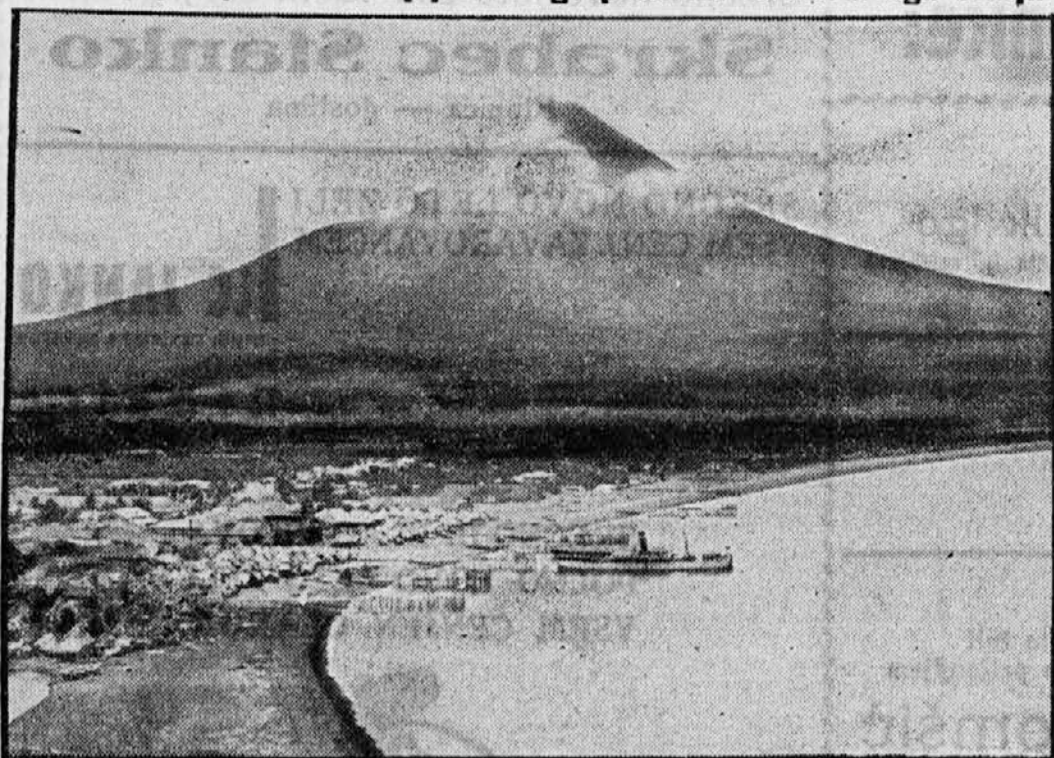
Treba je pa zares prav vsako hišo posebe jemati nazaj, zakaj v vsaki so se bili oni dobro vgnezdili, tako da jim le stežka prideš do živega. Na vse kriplje in konopje se upirajo, tudi ko jim vdreš skozi vrata, se moraš biti še do kraja.

Dobro vredo, za kaj jim gre.

Omahne pa na obeh straneh kdaj kdaj možak, ki se ne bo več sam vzdignil, je že tako v boju, če ne, bi bil to tepež, kamor bi se človek podajal brez strahu, kar tako, češ, se bomo pa udarili! Lahko bi bilo zmagovati in poditi sovražnika, če se ne bi upiral, če ne bi streljal in udarjal. Tako bi že šlo, seveda!

Filipinsko otočje v vojni vihri

Novi spopad priča o zemljepisni in gospodarski važnosti tega otočja



Pogled na pokrajino na Filipinih

Portugalcem je bilo filipinsko otočje znano že leta 1512, po Evropi pa je zaslovelo po smeli vožnji znamenitega pomorskega Magellana, ki je na enem od teh otokov, na Cebuju, leta 1521 našel smrt.

Po dolgih prepirih je svet naposled priznal špansko gospodstvo nad tem otočjem. A ko je izbruhnila kubanska vojna, so se Združene države zvezale z Aguonaldom, ki je leta 1896 zanetil upor proti španski oblasti na Luzonu. Amerika je z močnim brodom špansko mornarico zaprla v pristanišče Cavite v zalivu pred Manilo. V pariški pogodbi leta 1898 se je Španija morala odpovedati svojim pravicam nad filipinskim otočjem v prid Združenih držav. Tako je otočje prešlo v posest Amerike, ki je izjavila, da bo nad njim imela oblast, dokler ne bo tamonjske prebivalstvo toliko napredovalo v omiki, da se bo lahko samo vladalo.

Filipinsko otočje, ki se po svojih zemljepisnih in podnebnih značajih razlikuje od sosednjih skupin otokov, je nekako prehodno ozemeljski pas med inzularno Indijo in Avstralijo na eni strani ter med Indokino in vzhodno Azijo na drugi. Filipinsko otočje sestavljajo dva večja otoka Luzon (na severu, 105.704 kv. km) in Mindanao (na jugovzhodu, 95.583 kv. km) in osrednja skupina otokov Visayas, med katere sodijo Samar, Leyte, Bohol, Cebu, Negros, Panay, Masbate in Mindoro. Od teh sta večja samo Samar (13.530 kv. km) in Masbate (3250 kv. km); je pa še cela vrsta manjših otokov, ki njih skupna površina ne dosega velikosti Sicilije.

Največji otok Luzon ima več zalivov: Lingayen, Manila, Ragay, Albay in San Miguel na polotoku Camarinesu.

Prestolnica in največje pristanišče je Manila, ki po ljudskem štetju leta 1932 šteje 340.000 prebivalcev. To je prav za prav edino resnično mesto na Filipinih. Dviga se na vzhodni obali manilškega zaliva Cavite ob ustju reke Pasig. Na levi strani reke je stari španski mestni del, obdan z utrdami iz 17. stoletja, s svojimi vojašnicami, samostani in uradnimi poslopji. Daleč od starih četrti se vijejo nove ceste, zgrajene po ameriškem načinu.

Manila je tudi industrijsko središče na Filipinih. Tu najdemo tobačne in tekstilne tovarne, rafinerije za sladkor, stikalnice za kokosovo olje, kovinske in mehanične delavnice. V Manilo se steka ves promet na Filipinih.

Vrh tega pa srečamo v glavnem mestu še mnogo kulturnih ustanov in vremenoslovsko opazovalnico, ki uživa velik sloves po vsem svetu.

Otok Mindanao je manj važen, ker je bolj redko naseljen, vendar pa je prava zemeljska zakladnica mnogih surovin; zato ima gotovo še veliko bodočnost.

Od osrednje skupine otokov Visayas, ki jih od uzona loči morská ožila S. Bernardina, omenjamo le hribovito in vso za gozdovi poraslo Mindoro, na kateri kraljuje gora Halaon; nato še Panay z obširnó planoto, na obeh straneh zaščitenó po dveh gorskih verigah, kjer vidiš ogromne riževe ter sladkorne nasade; potem dolgi ognjeniški otok Negros, bogat s tobakom, sladkorjem in rižem; nato z gorsko verigo prepreženi otok Cebu, bogat z gozdovi in premogom; končno še Samar, Leyte in Bohol, kjer pridelujejo mnogo koruze in »abake«, ki daje manilski lan.

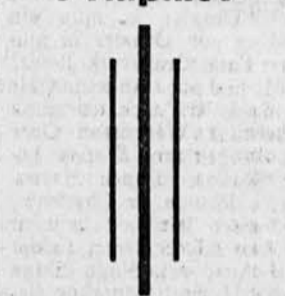
Razen Manile na Luzonu ni večjih mest. Zaradi popolnosti pa navajamo še nekatera središča: S. Carlos, Lipa in Batangas na jugovzhodu; Laoag na severozahodu in Albay ter Naga na polotoku Camarinesu.

Mesto Cebu na otoku istega imena šteje 85.000 prebivalcev in je druga najvažnejša luka vsega otočja. Na Panayu je še pristanišče Iloilo s 67.000 prebivalci, na Leyteju pa sta važnejši središči Baybay in Ormo.

Po vsem filipinskem otočju vlada sijajno podnebje s povprečno letno temperaturo 26 stopinj, tako da lahko govorimo o večnem milem poletju.

Rastlinstvo po otokih je izredno bogato, saj šteje čez 4000 vrst. Posebno slovite po svoji razkošni lepoti so ondotne orhideje. Ves južni Luzon in Mindanao ter zunanji lok proti Tihemu morju je pokrit z nedotaknjenimi šumami palm in ovijalk;

Značilna slika s Filipinov



Poplavljeni riževa polja



Kratka zgodovina velikih pomorskih bitk

Največja pomorska bitka vseh časov je bila v Skagerraku

Prva velika pomorska bitka, ki o njej govori zgodovina, je bila tista pri Salaminu med Temistoklejevo mornarico in perzijskim brodom. Bilo je to leta 480 pred Kr. rojstvom. Temistoklej je tedaj s svojimi 70.000 Grki razbil perzijsko ladjevje, na katerem je bilo dvakrat toliko posadke, kakor pa je grška vojska štela moč.

Leta 260 pred Kr. je Gaj Duilij premagal pri Mileju karlažansko brodom. Trideset let pozneje se je odigrala slovita pomorska bitka pri Akeju. V naslednjih stoletjih ni bilo nobenih pomembnejših oziroma večjih pomorskih bitk.

Šele leta 1571 omenja zgodovina novo večjo pomorsko bitko. Takrat je namreč don Juan Avstrijski z 212 benečanskimi in portugalskimi ladjami dočela uničil 264 turških ladij pri Lepantu. 17 let pozneje je lord Howard razgal slavno špansko brodomje, ki je obstajalo iz 160 večjih in manjših ladij, kakršne so pač tedaj gradili. Omembe vredna je tudi pomorska zmaga De Ruiterja nad Angleži v Rokavskem prelivu pri Dovru leta 1688. Dne 14. februarja 1797 je angleški admiral Jerwis, poveljnik skupine 15 ladij premagal v širini Ritiča sv. Vincenca špansko ladjevje, sestojee iz 28 linijskih ladij. Slovita je v zgodovini tudi pomorska bitka pri Abukirju, v kateri je angleški admiral Nelson s 13 angleškimi ladjami uničil številnejše francosko brodomje.

Ena največjih pomorskih bitk v zgodovini pa je bila bitka pri Trafalgaru, kjer je zmagal admiral Nelson. Tri in trideset francosko-španskih ladij je pri tem spopadu doživelo poraz od 27 angleških ladij. Dva in dvajset let pozneje je angleško-francosko-rusko brodomje pod poveljstvom admirala Codringtona premagalo egiptovsko ladjevje. Leta 1853 je turška pomorska sila doživela pri Sinopu poraz, ki ga ji je zadalo rusko brodomje.

L. 1894 so Japonci na morju pobili Kitajce ob izlivu reke Jalu, enajst let pozneje pa rusko ladjevje pri Port Arthurju. Največja pomorska bitka vseh časov pa je bila, kakor poroča agencija »Central-europae«, tista, ki se je odigrala v prejšnji svetovni

v teh gozdovih najdeš vrste lesa največje veljave, kakor teak, barbu-ebenovino in tako imenovani železni les, vrh tega še ogromno rastlin z vlaknatim tkivom (abaka), iz katerega izdelujejo cenjeno manilsko platno.

Gospodarstvo na filipinskem otočju je bistveno poljedelskega značaja, izkoriščanje zemeljskih bogastev je šele v pričetku, saj je le ena desetina vsega ozemlja obdelana, ostalo pa pokrivajo gozdovi in pašniki.

Glavni poljedelski pridelek je riž, ki ga zraste letno za 23 milijonov stotov; za njim pa pride koruza z enim milijonom stotov letno. Vendar pa je to za domačo potrebo še premalo, tako da morajo posebno riž še uvažati.

Med tako imenovanimi industrijskimi kulturami pa je na prvem mestu sladkorni trs, ki daje letno 8 milijonov stotov; nato pride tobak s 470.000 stoti; potem kopra (kokosova palma), ki daje približno eno tretjino celotnega svetovnega pridelka; končno še značilna pridelava abake (manilski lan), ki ga je letno okrog 210.000 ton. Omembe vredni so tudi nasadi beveje, ki daje kavčuk.

Zivinoreja stalno napreduje in obsega tri milijone glav govedi, 2,5 milijona prašičev in 530.000 ovac.

Glede rudnin so važna ležišča zlata na Masbati, v pokrajini Camaris in v hribovitih krajih Lingayena ter na Mindanaou.

Na Masbati, na Cebuju, Batanu in Polillu so veliki zakladi premoga in ponekod tudi znatna ležišča petroleja. Cink in železo najdeš v severnih pokrajinah Camarinesa, na Luzonu in v Suriagu na otoku Mindanao.

Filipinci (okrog 13 milijonov jih je, od teh še 650.000 divjakov) so po večini malajskega plemena. Od 65.000 tujcev je bilo leta 1918 43.800 Kitajcev, 7800 Japoncev, 5800 Amerikancev itd. Kristjanov je približno 10 milijonov.

Oblast nad kolonijo izvršuje generalni guverner, ki ga v soglasju s senatom imenuje ameriški predsednik. Svojo vlado upravlja s šestimi tajniki ali ministri, ki morajo vsi biti domačini Filipinec, razen namestnika guvernerja, ki ga tudi imenuje ameriški predsednik.

Zakonodajno oblast izvršuje senat s 24 člani in zbornica s 94 poslanci. Ti so izvoljeni po ljudskem glasovanju, razen 9 poslancev in 2 senatorjev, ki jih imenuje generalni guverner.

Največji jez na svetu

Dolg je 20 kilometrov!

Ena najpomembnejših vodno-električnih central ne samo v Evropi, pač pa tudi na vsem svetu, je tista ob velikanskem jezu Dunajca na bivšem Poljskem. Začela je obratovati pred kratkim. Omenjeni jez ob Dunajcu je v celoti dolg približno 20 km. Samo zapornica je dolga 550 metrov. Brez dvoma je ta jez največji, kar jih je zdaj na svetu. Varuje 200.000 hektarov sveta, da ga ne zalije voda in ga zdaj lahko obdelujejo. Uravnava tok reke Visle in poleg tega oskrbuje z električnim tokom tudi vse industrijske tovarne v tej deželi.

Opice namesto krvnikov

Žrtve so zlasti zakonolomci

Med nekaterimi plemeni, ki živijo na »črni celini« v Afriki, službe krvnika ne opravljajo ljudje, pač pa opice. Na smrt obojane prepeljejo baje v pragozd, kjer začno potem na vso moč kričati in razbijati po bobnih, da bi priklicali iz gozda divje gorile, ki so za takšen hrup posebno občutljive in jih nobena stvar ne more bolj razdražiti. Ko so opice že dovolj raztogotene, se čuvaji, ki stražijo obojence, hitro umaknejo na varno, žrtve pa prepuste v gozdu gorilam na milost in nemilost. Opice baje kaj hitro opravijo svoj krvavi posel in se zadovoljno potem spet raztepejo po pragozdu v prepričanju, da so kaznovalce prave izzivače. Tako pri teh divjih afriških plemehi kaznujejo zlasti zakonolomce.

Cudni vzroki za ločitev zakona

Amerikanci so tudi v tem oziru nenadkriljivo iznajdljivi

Dokaj različni in tudi od sila zanimivi so vzroki, zakaj vse se v Ameriki zakonci odločijo za ločitev zakona. Pa ne samo, da to sklenejo za vsako ceno doseči, pač pa jim sodišče v številnih primerih prizna, da so tudi upravičeni k temu in jim zato željo tudi res ušliti, čeprav je vzrok, ki ga za ločitev zakona navajajo, za nas potprežljivejše Evropejce res malo čuden, nepojmljiv.

Sicer niso zbrani vsi takšni nenavadni primeri ločitve, vendar pa bo zadostovalo za dokaz, da so Amerikanci in seveda tudi Amerikanke čudne, vsaj nekaj takšnih primerov. Pa niso izmišljeni, saj je o njih pisalo celo časopisje. V treh primerih, pišejo, se je zgodilo, da sta se zakonca ločila samo zaradi tega, ker se je mož na vsak način hotel naučiti igre bridge. V 56 primerih je prišlo do ločitve zakona, ker se mož in žena nista mogla zediniti, kako naj bo otroku ime. Krivda je bila v tem primeru na obeh straneh. Največ pa je bilo do zdaj v Ameriki razpork zaradi tega, ker možu ni bil všeč dnevni jedilni list ali pa jedila niso bila dovolj okusna pripravljena. Teh je bilo, kakor poroča »Centraleuropae«, kar 875. Sodišče je pri tem ponavadi pripisalo krivdo možu in ženi. Le v tridesetih primerih pa je do zdaj prišlo do ločitve zato, ker možu ni bilo všeč, da si je žena tako neugnano lepšala nohte ali se le preveč lišpala po obrazu in si mazala ustnice. Krivdo za ločitev v tem primeru nosi žena. 69 ločitev zakona je bilo sklenjenih, ker so žene posvedale premalo pozornosti možem in so preveč rade zahajale na plešišča. Pri tem pa je najbolj zanimivo, da so krivdo v največ primerih pripisali možu, ne pa veseljaški ženi. 50 zakonskih dvojic se je odločilo za ločitev zato, ker je eden od zakoncev ugotovil, da se mu je drugi pred poroko zlagal, koliko je star. Posebno ženske kaj rade zamože svoja prava leta. Od 50 primerov jih je bilo 47 takšnih, da se je nevesta ženinu zlagala, da je mlajša, kakor je v resnici.

Med vsemi navedenimi vzroki, ki so jih ameriški sodje navajali pri svoji zahtevi po ločitvi, pa so najbolj presenetljivi tisti primeri — in teh je bilo do zdaj šest —, da je mož zahteval ločitev zato, ker je ugotovil, da ima žena domačega psa rajši kot pa moža in zanj zato tudi bolj skrbi.

Kavkaz — »gora jezikov«

Izredno bogati kavkaški svet so Rusi osvojili v letih 1920-21

V vzhodnih deželah imenujejo Kavkaz tudi »goro jezikov«, to pa zaradi tega, ker se v tej gorati deželi mešajo najraznovrstnejši narodi. Kavkaz obsega približno tako veliko področje, kakršno je sedanja Francija. Polagoma se je teh pokrajin polastila Rusija korak za korakom.

V 18. stoletju je carska Rusija izkoristila dejstvo, da se transkavkaška krajevna dinastija ni mogla več upirati pritisku Perzijscev in Turkov. Spričo tega ji je uspelo razširiti svojo oblast tudi na Transkavkazijo, to pa šele po dveh vojnah z Perziji, ki sta se za Ruse zmagovito končali. Rusi so osvojili tudi vso obalo ob Črnem morju in čez nekaj let tudi pristanišče Batum. Ni bilo lahko vojskovati bojevitih gorskih plemen. Pol stoletja so trajali tudi boji z njimi, preden so jih ukrotili in podvržili. Šele leta 1864 se je zasedanje kavkaških dežel moglo smatrati za končano.

V gospodarskem oziru

je Kavkaz velikega pomena, zlasti zaradi svojega zemljepisnega položaja. Razprostira se med dvema morjema, Črnim in Kaspijskim, ter predstavlja nekak naravni most med bližnjim Vzhodom in evropsko Rusijo. Tudi bogastva, ki ga skriva v sebi kavkaška zemlja, ni zametovati. Zadostuje, če omenimo le številne petrolejske vrelce pri Bakuju in Groznejem in že se lahko prepričamo, da spada Kavkaz med najbogatejše dežele sveta, veaj kar se tiče zemeljskega bogastva.

V političnem oziru

pa je posebnega pomena tako imenovana Transkavkazija, dežela onstran Kavkaza. Tu prebivajo trije različni narodi: Georgijci, ki so razdeljeni v številne narodnostne podskupine, Armenci, ki so prav tako kot Georgijci kristjani, ter Turki iz Azerbejdžana, ki so po veri mušlimani. Kavkaški Armenci tvorijo zadnje ostanke tega starodavnega in velikega naroda, ki je zlasti v prejšnji vojni zelo veliko trpel in se je zaradi tega tudi po številu precej skrčil. Duhovno in versko središče Armencev je bil samostan patriarhov v Ečiamdzinu, na ruskem ozemlju, ne daleč proč od sedanjega glavnega armenskega mesta Erivan.

Tudi Georgijci so prav tako kot Armenci zelo star narod. Po rodu so sorodni Turkom, vendar imajo svoje posebne značilnosti in se smatrajo pred vsemi drugimi za prave Kavkazijce. Ze v dobi ruskih carjev je ruska politika šla za tem, da vzame temu ljudstvu svobodo in zatre vsako narodnostno težnjo kavkaških narodov, Rusi, ki so živeli na

Kavkazu, so bili zelo maloštevilni in so se v glavnem držali po večjih in pomembnejših mestih. Zaman so se kavkaška ljudstva upirala politiki Petrograda in Moskve.

Takoj po boljševiški revoluciji — piše »Centraleuropae« — so kavkaški narodi skušali izrabiti prilžnost in se osvoboditi ter oklicati svojo neodvisnost. Tedanji zavezniki, kakor tudi Društvo narodov, so priznali samostojno Armenijo in Georgijo. Prestolnici Aserbejdžana in Baku so istočasno zasedli Angleži, ki jim je očitno »dihal« petrolej. Toda niso mogli tu uveljaviti svojega vpliva in so prav kmalu morali pobrati svoja šila in kopita.

Novi gospodarji

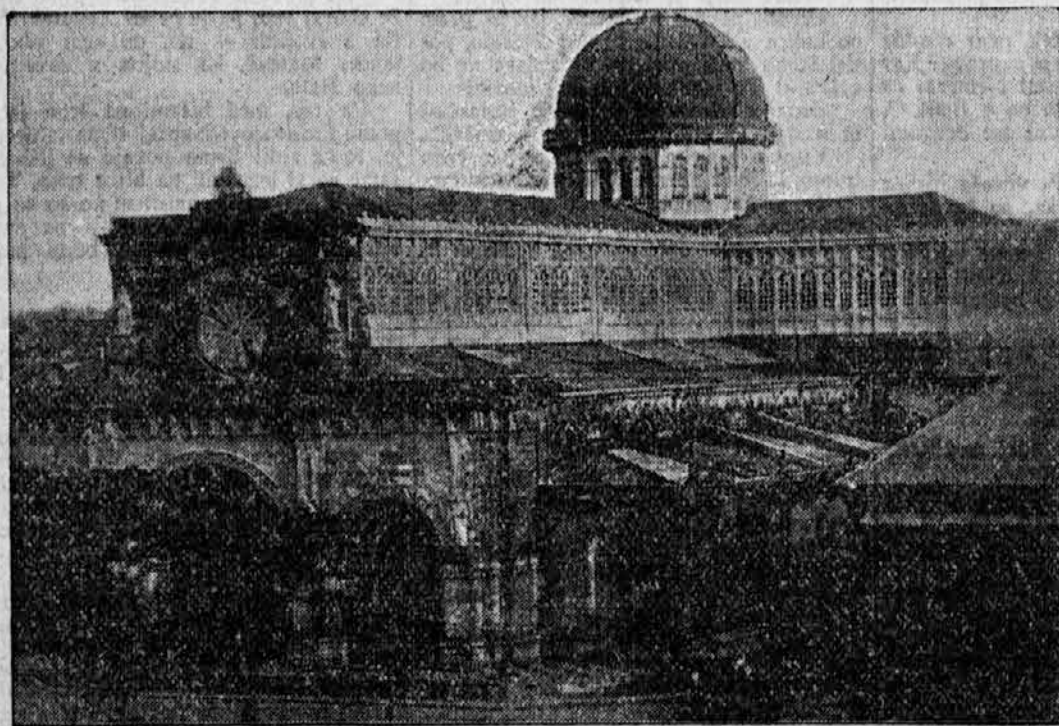
Rusi pa so se tedaj skušali za vsako ceno polastiti tega ozemlja, ki je tako dragoceno za njeno gospodarstvo. Kavkazijci so imeli na razpolago premalo sil, da bi se mogli uspešno upirati ruskemu valu, ki se je pognal proti njihovi deželi. Sovjeti so že leta 1920 zavzeli Baku. Leto pozneje sta bili Rusiji priključeni tudi Armenija in Georgija kot sovjetski republiki. Georgijci, Armenci in Turki res niso mogli biti zadovoljni z novim gospodarjem, drugače se ne bi še naprej upirali in vodili obupnega boja, ki je bil že vnaprej obojen na neuspeh. Večkrat so v teh deželah izbruhnile veljave, ki pa so bile zadržene v krvi. Morda nikjer v Rusiji ljudje niso tako nezadovoljni z rdečo vlado kot vprav na Kavkazu. Ze od vsega začetka se je Moskva trdno odločila ohraniti gospodarstvo nad to bogato pokrajino, bogato zlasti na petroleju in manganu, ki je v sedanjem vojnem gospodarstvu za Rusijo tolikšnega pomena.

Najgloblji petrolejski vrelce

Poročevalec »Centraleuropae« piše, da ameriška petrolejska družba »Continental Oil Company« neprenehoma stika za novimi petrolejskimi vrelci, zlasti v Kaliforniji. Najgloblji petrolejski »vodnjak«, ki so ga do zdaj Amerikanci izkopali in ki je edinstven na vsem svetu, je globok 4320 metrov. Vsak dan načrpajo iz njega približno pet vagonov petroleja.

Lekarna za mačke

Vprav te dni so baje v Newyorku odprli v eni najprometnejših in najlepših mestnih ulic lekarno, v kateri prodajajo zdravila samo za mačke. Poleg mačjih zdravil pa imajo v tej lekarni baje v zalogi tudi najraznovrstnejše igrače, tudi samo za mačke,



Stolnica v Manilli na Filipinih, ena največjih katoliških cerkva na svetu.

Andrejčkov
J o ž e :**Žalost in veselje** Roman
v slikah

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik



286.

Spremljevalec je Aleša polegnil v zatišje, odkoder so bile speljane na vrh zidu nekake stopnice. Zid je bil visok, a na vnanji strani sta našla nekaj grmičevja, po katerem sta s težavo zlezla na tla. Plazila sta se naprej ob zidu, kjer ju je varovala senca.



287.

Čez nekaj minut sta prilezla do zapuščene kočice pod palmami. Alešev tovariš je iz nje prignal čvrstega, dobro osedlanega konja. »Dovolj krepak je,« je dejal, »da naju bo nosil do dne. Po tem bova že na varnem. Kar sediva nanj!«



288.

Zajahala sta in konj je zdirjal po ravnini, kakor da bi ne čutil nič teže na sebi. Ne jarek ne grmovje ga ni oviralo. Ko se je zazoril dan, je ležalo pred njima široko morje. Zavila sta v gozdič ob bregu in zlezla raz ulrujenega konja.



289.

»Prvo nevarnost sva prestala,« je govoril Alešev tovariš in peljal konja v grmovje. »A bej naju bo iskal povsod že zaradi konja, ker je njegov najboljši. Dokler ne bova zagledala katere evropske ladje, se morava skrivati, sicer ne vem, kako bo.«



290.

Res sta našla v gošči, v globokem jarku pripraven kraj. Alešev tovariš je polegnil iz pasu nož in ga potihnil zvestemu konju v levo stran. Kri je v curku brizgnila kvišku. Čili arabec se je še nekaj vrlel, slednjic pa se je mrlev zgrudil na tla.



291.

Aleš tega ni razumel, a spremljevalec mu je povedal, da bi ju konj utegnil izdali z rezgetanjem, ko bi slišal druge živali. Potem sta se skrita in začela použivati bomo kosilce. Nafanko sta poslušala na vsak šum, misleč, da so jima že za petami.

DOBRI STARI ČASI

Ker se je raznesel glas, da je v Luganu zbolel nekdo za kolero, ki je prišel iz Milana, kjer je razsajala ta bolezen, je don Giuseppe takoj zapovedal, da morajo vse potrebščine za kuhinjo kupovati v Porlezzi namesto v Luganu. In naročil je to Giacomu Panighetu, poštarju, ki je prinašal pisma v Val-soldo, ne trikrat na dan, temveč dvakrat na teden, kakor je bil tedaj blažen običaj malega starega sveta. In zdaj, pet minut prej, preden je prišla gospa Pasottijeva, je prinesel Giacomo Panighet običajno košaro. In v košari je bilo skrito pod zeljnatimi glavami pisemce, naslovljeno na dona Giuseppeja. Pismo se je glasilo:

»Vi, ki igrate karte z donom Francem Maironijem, opomnite ga, da je zrak v Luganu dosti boljši ko v Orrii. Tivano.«

Marija je molče pokazala Pasottijevi še polno košaro, pokazala na pismo, ter ji ga ponudila, naj bere.

Komaj je gluha gospa prebrala pismo, se je začel med vsemi tremi čudovit, nepopisen, nem razgovor. Marija in don Giuseppe sta z naglimi gibi in pogledi izražala začudenje in strah. Pasottijeva pa ju je gledala napol prestrašeno, napol zmedeno z odprtimi usti, s pismom v roki, kakor da bi stvar razumela. V resnici pa je razumela le toliko, da vzbuja pismo strah. Spreletel jo je blisk. Z levice je držala pismo proti donu Giuseppeju, kazala s kazalcem desnice na besedo Franco ter prekrizala roke z vprašujočim gibom. In ko sta oba razumela njeno vprašanje ter hitela prikimovati z glavo, je bila vsa zmedena zaradi velike ljubezni, ki jo je gojila do Luize. Popolnoma je pozabila na lastni opravki, ter z znamenji pojasnila, da hoče takoj v Orio k donu Francu in mu dati pismo.

Potlačila je pismo v žep, odhitela ter skoraj ni pozdravila ne ona Giuseppeja, ne Marije, ki sta se zaman trudila, da bi jo zgrabila, jo pridržala ter ji priporočila največjo opreznost. Izvila se jima je iz rok in se spustila v tek proti Orrii. Njen vsoki klobuk se je majal, njeno staro sivo krilo se je opletalo po tleh. Vsa zasopla je prispela tja. Njena glava je bila polna orožnikov, preganjanj, zaporov, strahu in solz.

Hitela je po vrtnih stopnicah v Riberove hiše, stopila navzgor v dvorano, zagledala ljudi, spoznala carinika in c. kr. komisarja iz Porlezze. Grozno se je prestrašila misleč, da so tu zaradi te strašne reči. Zagledala je gospo Bianconijevo in gospoda Giacoma Puttinija ter se oddahnila.

Komisar je sedel na častnem mestu na veliki zofi poleg višjega inženirja. Govoril je mnogo, zelo gladko in ognjevitno ter gledal večidel na Franca, kakor da bi menil, da se edino njemu spleča dihati in govoriti. Franco je sedel molče v na-

44 slanjaču. Gledal je mrko kakor kdo, ki v hiši zavoha smrad, a iz dostojnosti ne more oditi, niti zabavljati. Razgovarjali so se o vojni na Krimu, Komisar je poveljeval zavezniški načrt, da bi zgrabili velikana na najbolj občutljivi točki njegove častihlepnosti. Govoril je o ruskem divjaštvu in celo o samodržcu tako, da je Franca obsla groza iz strahu pred angleško-francosko-avstrijsko zvezo in je Carlascia, ki je živel v id-jah iz leta 1849 ter videl v carju debelega hišnega prijatelja, ves strmel od začudenja.

»In vi, gospod prvi politični zastopnik,« je rekel komisar in se obrnil s svojim rumenkastim, zajedljivim smehljajem h gospodu Giacomu, »kaj pravite vi k temu?«

Gospod Giacomo je pomežnil, se potipal po kolenih in odgovoril:

»Velecenjeni gospod komisar, jaz se ne razumem niti na Rusijo, niti na Francijo, niti na Anglijo in se za to tudi ne zanimam. Kar sami naj to opravijo. Če pa hočem povedati resnico, moram reči, da se mi smili ubogi pes opankar. Kakor jagnje je miren, oni ga pa imajo za Pavliho. Ni klical na pomoč, a leta petdesetega so prihitali in mu pomagali. In zdaj ima vse na vratu. In če zmaga, ali če podleže, ubogi opankar, oropali ga bodo v vsakem primeru.«

S tem priimkom »opankar« je imenoval gospod Giacomo v svoji benečanski govorici Turke. Turčija je bila posebljena v vzornem Turku, s turbanom, z brado, s trebuhom in z opankami. Kot miroljuben in napol svobodnomiseln človek je imel Puttini posebno nagnjenje do tega počasnega, mirnega in dobrotnega opankarja.

»Le pomirite se,« je rekel smehljaje se komisar. »Vaš prijatelj opankar se bo sijajno izmazal. Tudi mi smo prijatelji opankarja ter ga ne bomo pustili niti okrniti, niti izkrvaveti.«

Franco se ni mogel vzdržati, da ne bi namršil obrvi in zamrmral:

»To bi bila velika nevaležnost do Rusije!«

Komisar je molčal, in gospa Pepina je nenavadno obzirno predlagala, da bi šli gledat rože.

»Dobro!« je rekel inženir, ki je bil zelo zadovoljen, da se je razgovor ustavil.

Ko so šli iz dvorane na vrt, je prijel komisar Franca prijazno za roko in mu zašepetal na uho:

»Prav imate, nevaležno bi bilo; toda so stvari, ki jih mi uradniki ne smemo izgovoriti.«

Franco, ki ga je spekel dotikljaj c. kr. roke, se je začudil nad tem izhodom. Če bi bil imel malo bolj italijanski obraz, pa bi mu bil verjel. Toda temu obrazu ni verjel in ni nadaljeval razgovora. Oni pa je s tihim glasom nadaljeval, ko se je nagnil čez ograjo proti jezeru, kakor da bi ogledoval plazeče se zelenje, ki ga pokrivalo zid.

»Tudi vi pazite na nekatere besede,« je rekel. »So ljudje, ki bi lahko napačno razumeli.« In rahlo je namignil z glavo na carinika. »Pazite se, pazite se!«

»Hvala,« je odgovoril Franco hladno. »Mislim, da nimam vzroka, da bi se pazil.«

»Nič se ne ve, nič se ne ve,« je šepetal komisar, se okrenil in odšel. Franco je šel za njim k cariniku in inženirju, ki sta

se pod stopnicami, drže na drugo vrtno ravnico, razgovarjala o lipanih.

Tam poleg je bila tista slavna rdeča posoda z jasmynom. »To rdeče pa slabo pristaja, gospod Maironi,« je nenadno rekel cigan in udaril z roko po zraku, kakor bi hotel reči: »proč s tem!«

Todaj se je pokazala iz dvorane Luiza in poklicala moža. Komisar se je obrnil k svojemu vnetemu spremljevalcu in mu rezko dejal: »Pustita!«

Pasottijeva se je pripravljala, da bi odšla, in je hotela pozdraviti Franca. Ta je hotel, da bi šla skozi vrt, ona pa se je hotela izogniti ceremonijam z drugimi gospodi. Zato je rekla, da gre rajši po notranjih stopnicah. Franco jo je spremljal prav do cestnih vrat, ki so bila odprta. Namesto, da bi šla skozi vrata, jih je neuma kakor je bila, zaprla, ter začela delati razburjene, popolnoma nerazumljive gibe, katere je spremljala s presekami vzdih in z zavijanjem oči. Potem pa je vzela iz žepa pismo in mu ga ponudila.

Franco je prebral, zmignil z ramenj in vtaknil pismo v žep. Ko mu je Pasottijeva z obupnimi kretnjami nasvetovala beg, b. g. Lugano, jo je smehljaje se pomiril. Še enkrat ga je prišla za roko in še enkrat stresla trepetaje ponižne prošnje predenj. Veliki klobuk se ji je nagnil na desno stran, in pokazal dva velika dolga črna kodra. Potem je široko odprla oči, našobila ustnice kolikor je mogla, položila prst na nos v znamenje, naj molči. »Tudi s Pasottijem!« je rekla. To so bile edine besede, ki jih je ves ta čas spregovorila. Potem pa je odhitela.

Franco se je vrnil po stopnicah navzgor in premišljeval svoj položaj. Mogoče je to prazen strah, lahko pa je tudi resna stvar. Toda zakaj bi ga vendar zapirali? Skušal se je spomniti, če bi imel v hiši kaj izdajalskega, a ni našel nič. Spomnil se je na izdajalstvo babice, a je takoj zavrgel to misel in se je sramoval. Odločil je odločiti se na kasneje, ko bo že govoril z ženo. Vrnil se je na vrt, kjer ga je komisar takoj zagledal in prosil, naj mu pokaže one dalije, ki jih je gospa Pepina tako hvalila. Ko je zvedel, da so dalije v zelenjadnem vrtu, je prosil Franca, naj ga pelje tja. Rekel je, da gresta lahko sama, drugi se na to itak ne razumejo. Franco je bil zadovoljen.

Vedenje tega majhnega, orokovičenega biriča se mu je zdelo zelo čudno. Vendar je hotel izvohati, če je v kakem soglasju s skrivnostnim opominom.

»Čujte, gospod Maironi,« je odločno rekel komisar, ko je zaprl Franco za seboj vrtna vrata. »Hočem vam nekaj povedati.«

Franco se je ustavil ter namršil obrvi.

»Pridite sem!« je nadaljeval oni zapovedujoče. »To, kar bom zdaj storil, je mogoče proti mojim dolžnostim. A vseeno bom storil. Prevelik prijatelj sem gospe grofici, vaši babici, da bi to opustil. V veliki nevarnosti ste!«

»Jaz?« je mrzlo vprašal Franco. »V kakšni?«

Franco je hitro in natančno uganil njegovo misel. Komisarjeve besede so se dobro ujemale z onimi, ki mu jih je prinesla Pasottijeva. Vendar je čutil v tem trenutku, da snuje mali birič v srcu izdajo.

»V kakšni?« je odgovoril on. »Mantova!«